

DE Banier

POPULISME ALS KOORTSVERSCHIJNSEL

- ▶ Populisme: koorts als signaal dat er iets niet goed zit.
- ▶ Politici, probeer het 'volk' écht te zien.
- ▶ Kieskompas: er is soms nuance tussen de SGP en de achterban

Vóór
een christelijk
Nederland

**Elk mensenleven
is belangrijker
dan de economie**

Christelijk geluid in crisistijd

Nu 3 maanden RD Zaterdag +
doordeweeks de e-paper voor de
bijzondere prijs van € 19,95

rd.nl/debanier
of scan de QR-code

INHOUD

Binnenhof in coronatijd 31

Meditatie	5
Thema-artikel	6
Voorzitter: partijvara	9
Binnenhof: bestemde tijd	11
SGP en het volk	12
Campagne & programma	14
Varia	16
Interview: dr. Krouwel	18
Kanttekening	21
Uitgelicht: Holdijk	23
Politiek dichtbij	24
Boekaankondiging	25
Een lege huls	27
Europa: hokjesdenken	28
Haags nieuwsoverzicht	29
Binnenhof in coronatijd	31

Beproeven

De coronacrisis is een tijd van beproeving. Afgezien van de diepe sporen die de crisis in allerlei opzichten trekt, wordt ook een appel gedaan op wijsheid en daadkracht van onze politici. Wie op de proef wordt gesteld, merkt dat het persoonlijk raakt en veel inspanning vergt. Juist in zulke tijden geldt de wijze raad en genadige toezegging van Gods Woord.

“Zijt nuchteren, en waakt”, is zo’n wijze raad. De waakzaamheid verbindt Petrus aan het gebedsleven (1 Petrus 4:7). De SGP mag zich verheugen in een grote en trouwe achterban. Er is veel gebed. Draagt u ook de zaken die onze politici moeten behartigen mee in het gebed? Nuchter zijn ziet op de bezonnenheid die nodig is om alert te zijn. We moeten ons dus letterlijk niet laten bedwelmen, maar zorgen voor een heldere geest.

Dat is ook wel nodig, want terwijl de ene beproeving onze aandacht vraagt, zouden we op een andere plaats gevoelig kunnen worden getroffen. Helderheid van geest en waakzaamheid hebben we nodig om ook zelf proactief te beproeven wat om ons heen gebeurt. “Beproeft de geesten, of zij uit God zijn.” (1 Johannes 4:1) De ernst van de strijd der geesten dringt ons ertoe.

Dit is een houding die we nodig hebben, niet alleen bij alle vragen waar de coronacrisis ons voor stelt. Dit nummer van *De Banier* gaat over populisme. Het laat zien dat we ook in deze tijd reflecteren op onszelf en hoe wij ons principieel en praktisch verhouden tot andere politieke stromingen.

Beproeven staat niet op zichzelf. Er is lijdzaamheid aan verbonden.

Een krachtige geestelijke vrucht van Christus, die de Heilige Geest werkt in tijden van beproeving. In de loutering schenkt Hij om standvastig te zijn. In datzelfde verband: “En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt”. (Jacobus 1)

Inmiddels staat het zomerreces voor de deur. Tegen de achtergrond van alles wat over ‘beproeven’ gezegd en geschreven kan worden, wensen we elkaar een goede periode van rust en ontspanning toe. Om door genade te mogen ‘be-proeven’ in de rijke zin van het woord: “Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is; welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.” (Psalm 34:9) ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

Is uw organisatie COVID-19 proof?

Voldoe aan de maatregelen die het RIVM adviseert met ons ruime aanbod (hand)desinfectiemiddelen, desinfectiezuilen, mondkmaskers, thermometers, afstandstickers en meer.

www.walo.nl

Quik's
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Voorgekookt

Voorgebakken

Vers verpakt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quik's
FRESH POTATOES

Quik's
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING

RENOVATIESLOOP

BOREN & ZAGEN

AFVALCONTAINERS

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

- “Ga uit uw land, en uit uw maagschap, en uit uws vaders huis, naar het land dat Ik u wijzen zal”
Genesis 12:1

Geroepen uit het heidendom

Genesis 1-11 vertelt ons over schepping en zondeval, over oordelen Gods in de wereldgeschiedenis. We bevinden ons dan in het domein van Gods algemene voorzienigheid. Hij deelt aan elk volk een plaats. Die volken zijn aanvankelijk slechts familieverbanden. Ze spreken één taal en zoeken daarin hun kracht. Eendracht maakt macht.

BABYLON

De bouw van Babel is een titanische greep naar zekerheid, los van God. Hoogmoed, *hybris*, vormt de drijfveer. En angst. Angst om te moeten zwerven. Hoogmoed en angst hangen nauw samen. De angst om de controle te verliezen drijft de God-loze massa op tot grootse daden.

DS. J.A.W. VERHOEVEN
Krimpen aan den IJssel

Het komt erop aan, zeker in onze tijd: aan wie gehoorzamen wij? Door waken en bidden moet de kerk volhardend zichzelf bewaren bij de liefde van God. Roeping brengt ons in conflict met het gedachtengoed van de Verlichting: vrijheid, gelijkheid, broederschap, geschoeid op de leest van de Babelse mens. Deze mens, gedreven door een mix van hoogmoed en angst, bouwt aan zijn eigen veiligheid, of dat nu uit de hoek van het socialisme, het liberalisme of het populisme komt.

ROEPING

Met Genesis 12 begint een nieuw hoofdstuk: dat van de geschiedenis van Israël. Nu voortaan: verkiezing, roeping, belofte, verbond. Abrahams verkiezing brengt ons onder het beslag van Gods bijzondere voorzienigheid. De HEERE roept hem. Hij trekt hem los uit veilige verbanden van huis en haard, stand, familie en volk. De HEERE scheidt Zich een eigen volk uit de volken. Het Hebreeuws kent twee verschillende woorden: Israël is het weggeroepen volk (*'am*) uit de volken (*goyim*). Krachtens verkiezing en roeping Gods ontstaat er een *familia Dei* van een nieuwe orde: zij die Gods Woord horen en doen (Luk.8:21).

KERK

De kerk is de *ekklesia*: ze is - met Abraham mee - weggeroepen uit de banden van ras, bloed, afgoderij. Het komt erop aan dat Israël tussen de volken zijn eigenheid niet verzaakt (Deut.28:1). Zij zijn een heilig volk (vgl. 1 Petr.2:9). Hier zet niet de menselijke orde de toon, maar de belofte van God.

De kerk leeft daar wel midden in, maar vermengt zich er niet mee.

HOOP

Onze identiteit is in Christus, niet in ons Nederlandschap. Het begrip 'volk' valt buiten de scheppingsorde; wij zijn er niet aan gebonden. Het valt zeker buiten het heil. Je mag dankbaar zijn voor Gods leiding in de geschiedenis, maar je kunt er geen recht aan ontnemen. Wij zijn gebonden aan Christus, het Hoofd van de meest internationale en multiculturele beweging op aarde. De Geest spreekt alle talen tot Babelmensen (Hand.1:8; 2:1-13). Geloof in Christus brengt geen veiligheid, wel zaligheid. Hoop voor de heidenvolken (waaronder ook Nederland) is er alleen als God ons genadig brengt onder Christus Jezus. Een ware theocraat leeft als Abraham door het geloof: geroepen uit het heidendom, ziende op het gebod, blind voor de toekomst, wachtend op de HEERE. ◀

Populisme als koortsverschijnsel

In Nederland hebben allochtonen het bar slecht, vinden nogal wat luidruchtige actievoeders en hun volgelingen. Er zou sprake zijn van toenemende xenofobie (vreemdelingenhaat), islamofobie (afkeer van een 'vreedzame' religie) en, zo zei minister-president Mark Rutte onlangs in de Tweede Kamer, systemisch racisme ('net als in de VS').

IS NEDERLAND ZIEK?

Net toen men een jaar of twintig geleden dacht dat we het hier prima voor elkaar hadden, waren daar eerst mensen als VVD-leider Bolkestein en PvdA-publicist Paul Scheffer die wezen op een 'multicultureel drama'. Daarna verschenen Fortuyn, Wilders en Baudet op het politieke toneel, die de droom wreed kwamen verstoren. Al gauw werden ze populistten genoemd, politici die mensen tegen elkaar opzetten.

Populisten spelen in op onderbuikgevoelens, zo heet het. Onvredegevoelens die zich met name richten tegen mensen die anders zijn en tegen de regerende 'elite'. Ze beroepen zich op de zwijgende meerderheid, 'het volk', en pleiten daarom voor bijvoorbeeld referenda en de gekozen minister-president en gekozen burgemeesters, om het volk zó de macht weer terug te geven. Critici van de 'populisten', vooral te vinden in het linker spectrum van de politiek, bij links-liberale kranten en in Hilversum, maar ook in culturele kringen en aan universiteiten, aarzelen daarbij niet om hun tegenstanders van kwade bedoelingen te betichten en hen te beschuldigen van misleiding.

...OF IS HET KOORTS?

Is het populisme inderdaad een ziekteverschijnsel? Ik meen van niet. In plaats van een ziekteverschijnsel, zie ik populisme eerder en meer als een koorts, een signaal dat er iets niet goed gaat. En dat is een wezenlijk verschil. Toegegeven, wanneer je koorts hebt, kun je je flink ziek voelen. Maar het is een misvatting dat we niet langer ziek zouden zijn na het nemen van een paracetamolletje. Integendeel, om de koorts weg te krijgen, is het zaak de onderliggende oorzaak ervan te bestrijden.

Dat is ook de lijn die wijlen SGP-senator Gerrit Holdijk voorstond, toen hij het had over het populisme als 'de onbetaalde rekening van de democratie' (*lees hierover verder op pagina 23*).

Nederland is ziek. Maar de lange tijd toonaangevende partijen, VVD, CDA en PvdA, hebben de ziekteverschijnselen

die al lang onderhuids zicht- en hoorbaar waren - als je ook maar even uit de eigen veilige comfortzone kwam - te lang genegeerd. Met als gevolg dat het kwaad voortwoekerde. Het was slechts wachten op een politicus die daaraan op een overtuigende manier stem gaf. Die politicus bleek Pim Fortuyn te zijn. Zijn optreden sprak grote groepen burgers aan. Tot grote woede van zijn tegenstanders, die hem consequent afschilderden als een gevaar voor Nederland. Kort daarop werd hij vermoord.

Het was een kantelpunt in de Nederlandse politiek. Fortuyn zette alles op z'n kop en politieke wetten die decennia hadden gezorgd voor stabiliteit en continuïteit, bleken niet meer 'rechtsgeldig'. Het politieke debat, dat vaak gekenmerkt werd door verhullend taalgebruik en terughoudendheid om elkaar de waarheid te zeggen, laaide op, waarbij grote woorden en harde verwijten niet werden geschuwd. Sindsdien is het op het Binnenhof niet meer wat het 'ooit' was. Hij kreeg navolgers als Rita Verdonk, Geert Wilders en Thierry Baudet, die ieder weer op een andere manier met delen van zijn gedachtengoed op de loop zijn gegaan. Met wisselend succes.

EEN LAND VAN WEZEN...

Als het populisme zelf niet de ziekte is, waaraan lijdt Nederland dan wel? Volgens Fortuyn was er sprake van een 'verweesde samenleving'. Het ontbrak in ons land, zo schreef hij, steeds vaker aan goed functionerende gezinnen en geboortigheid. Met name sinds de studentenrevolte van de jaren '60. Gezag was verdacht en 'fout'. Een nieuwe generatie rebelse vaders en moeders groeide op, die meende dat een vrije opvoeding de beste was.

Fortuyn meende dat een bepaald soort feminisme bij deze ontwikkeling een kwalijke rol had gespeeld. De kern daarvan was dat vrouwen eeuwenlang hadden geleden onder het juk van mannen, terwijl ze evenveel recht hadden op geld en macht als mannen. Het actief opeisen van die rechten werd

de norm. De vraag of vrouwen zelf met deze nieuwe trend gelukkig waren, interesseerde dit feminisme helemaal niet. En betwijfelen of gezinnen en de samenleving als geheel ermee gediend waren, was volstrekt taboe.

Het populisme keert zich nadrukkelijk tegen het keurslijf van dit nieuwe rolmodel. Niet dat ze tegen werkende vrouwen zijn of tegen vrouwen in de politiek. Maar PVV en FvD (met name Baudet) herkennen zich niet in de links-liberale minachting voor het gezin. Uit onderzoek onder veel stemmers op populistische partijen blijkt dat de traditionelere opvatting over gezinnen en de rolverdeling van mannen en vrouwen gemeengoed is. Dat is geheel anders dan in D66- en Groen-Links kringen het geval is.

...ZONDER WET...

Fortuyn pleitte voor handhaving van 'de Wet'. Maar wat bedoelde hij daarmee? Niet zozeer de Tien Geboden, zoals wij binnen de SGP gewend zijn te denken. Hij dacht daarbij aan de joods-christelijke traditie, met name: zorg voor de naaste, gelijkwaardigheid van man en vrouw, en de vrijheid van godsdienst, vereniging en meningsuiting. Daarnaast ook: de scheiding van kerk en staat, en binnen de staat een scheiding van de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

“FORTUYN
ZETTE ALLES OP
Z'N KOP.”

Waardenrelativisme en normvervaging zoals die sinds de jaren '60 waren gepropageerd, hadden ertoe geleid dat onze joods-christelijke traditie was ingeruild voor 'de ideologie van het multiculturalisme'. Daarin wordt de eigen waarde

van iedere bestaande cultuur wereldwijd zozeer benadrukt, dat kritiek op daaruit voortvloeiend gedrag al snel als racistisch of xenofob wordt weggezet. En als het gaat om kritiek op de islam (als godsdienst) of het islamisme (een politieke ideologie), dan ben je al snel islamofob.

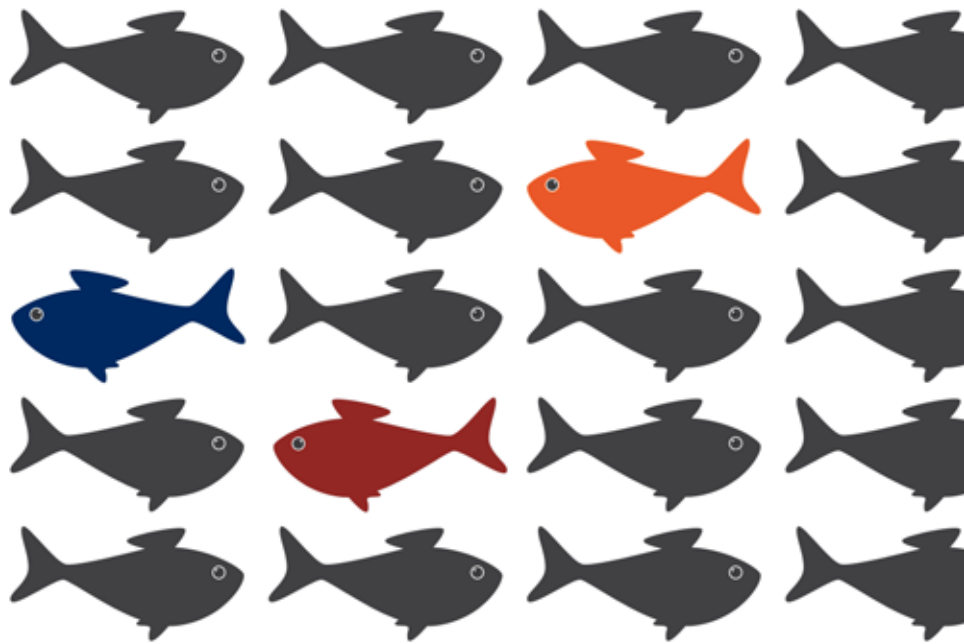
Populisten stellen dat deze multiculti-ideologie zich meester heeft gemaakt van de politiek en het maatschappelijk middenveld. Daardoor mogen negatieve bijeffecten van de toestroom van grote aantallen migranten en islamisering in bepaalde wijken in Nederland niet worden benoemd. Steeds meer vrouwen geven aan zich op straat onveilig te voelen. Wijkbewoners hebben steeds vaker te maken met racistisch gemotiveerde criminaliteit. Steeds vaker wordt op scholen en in moskeeën opgeroepen tot haat en geweld. Daartegen moet de overheid optreden.

...EN ZONDER STEM

En het volk? Daar hoeft je volgens links-liberale elites niet naar te luisteren, aangezien de stem van die kiezers slechts zou voortkomen uit rancune. Kritiek op regeringsbeleid heeft door compromissen van 'mainstreampartijen' op nationaal en Europees niveau het nakijken, zo stellen populistten.

Een verantwoorde migratiepolitiek om de huidige ziekteverschijnselen in de samenleving niet te verergeren, komt niet van de grond, omdat we ons op dat punt via Schengen en Marrakesh hebben uitgeleverd aan de EU.

“HET BESTE
MEDICIJN BESTAAT
UIT EEN RADICALE
OMKEER VAN HART.”

“Als we op punten populistische partijen aan onze zijde hebben, dan is het goed om samen op te trekken. Maar slaan ze een andere weg in, dan kiezen we onze eigen koers, met anderen, of als het moet alleen.”

Maar ook in Nederland is controle op de macht ‘minimaal’, heet het. Bestuurders zijn vooral afkomstig uit partijen als VVD, CDA, PvdA, en ook D66 en GroenLinks. Van een gezond dualisme tussen regering en parlement is allang geen sprake meer. Ook hebben ze geen vertrouwen in ‘D66-rechters’ die de regering dwingen om een ronduit links klimaatbeleid uit te voeren, met alle gevolgen van dien voor de boeren en de portemonnee van ‘gewone mensen’.

POSITIEVE ONTWIKKELING

Als koortsverschijnsel maakt het populisme alert op dieperliggende problemen die breder leven dan alleen in de SGP-achterban. Zij het dat het opkomen voor het traditionele gezin iets is wat de SGP al jaren doet en veel consequenter, stilliger en steviger gefundeerd dan populistisch-rechts of conservatieve liberalen. Ook de afwijzing van de ideologie van het multiculturalisme is voor ons herkenbaar. Geen partij kan bogen op zó’n lange geschiedenis waarin gewezen wordt op de christelijke wortels van Nederland en de waarden van de joods-christelijke traditie. En ook daarbij geldt: breder en dieper verankerd dan bij de andere politieke partijen gebeurt.

Denk aan de bescherming van het leven, het eren van de zondag of de nadruk op het belang van christelijk onderwijs. In dat opzicht stellen populistische partijen teleur.

Als SGP’ers zijn we er vast van overtuigd dat het beste medicijn nog altijd bestaat in een radicale omkeer van ieders hart en leven, en als dat gebeurt, van ons volksleven. Ten diepste gaat het er ook om de inzichten die God ons via Zijn Woord heeft willen bekendmaken, te vertalen in de geestelijke strijd die gaande is. Daarin ging iemand als Groen van Prinsterer, de vader van de christelijke politiek in Nederland, ons voor.

Die ‘geestelijke strijd’ gaat gelijk op met het politieke handwerk van iedere dag in gemeenten, Staten, Den Haag en Brussel. Dan gaat het om gelijkwaardigheid van alle mensen, sociale rechtvaardigheid, veiligheid en vrijheid, goed rentmeesterschap en bescherming van het leven. Als we op die punten populistische partijen aan onze zijde hebben, dan is het goed om samen op te trekken. Maar slaan ze een andere weg in, dan kiezen we onze eigen koers, met anderen, of als het moet alleen. ◀

Partijvaria

Op 5 september D.V. hopen we onze 99e(!) partijdag te houden. Het zal dan het eerste partijcongres zijn dat digitaal georganiseerd zal moeten worden vanwege de overheidsrichtlijnen. Een bijzonder gebeuren! Over het hoe en wat zal onze directeur, Johan van Berkum u tijdig informeren.

SGP INTERNATIONAAL

Jarenlang heeft de Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa (VOE) de internationale activiteiten van de SGP behartigd. Besprekingen over een bredere taakstelling en betrokkenheid van alle geledingen binnen de SGP bij onze internationale activiteiten hebben geleid tot de doorstart van de VOE in de Stichting SGP Internationaal.

In *De Banier* van april heeft u kunnen lezen hoe de besprekingen met de SGP-geledingen onder leiding van Peter Schalk (op verzoek van het hoofdbestuur) hebben geleid tot erkenning van de pijn over het verleden en dat excuses zijn aangeboden voor de schade die dit berokkend heeft aan personen en instituten. Het hoofdbestuur (hb) heeft grote waardering voor de inspanningen van senator Schalk, zodat er nu in gezamenlijkheid vervolg kan worden gegeven aan inhoud en vorm van SGP Internationaal.

Het toezichthoudend bestuur van SGP Internationaal bestaat uit vijf personen: twee hb-leden, de heren Aversch en Massink, de laatste als voorzitter, tevens internationaal secretaris van het hb; twee leden uit het voormalige VOE-bestuur, de heren Van der Waal en Van Schothorst en

een vacature, waarvoor nog een procedure loopt. Vanuit de SGP-geledingen is een werkgroep samengesteld voor de uitvoerende taken, ondersteund door twee parttime coördinatoren: Elise Abbey-Van Doorn en Maria van Oost. We wensen alle betrokkenen Gods zegen en veel arbeidsvreugde om, op basis van Bijbelse beginselen, de participatie van christenen in de samenleving en politiek elders te bevorderen. In het najaar hoopt SGP Internationaal in *De Banier* onze lezers te kunnen informeren over de missie en activiteiten van de nieuwe stichting.

Vanwege het beëindigen van hun zittingstermijn maken de heren Van Voorden en Jongma geen deel uit het van nieuwe bestuur. Namens het hoofdbestuur wil ik hen dankzeggen voor de lange reeks van jaren waarin zij respectievelijk als voorzitter en secretaris zich voor de doelstelling van de VOE hebben ingezet.

Twee leden van het voormalige VOE-bestuur hebben om hun moverende redenen zich niet beschikbaar gesteld voor het nieuwe bestuur. Ook hen wil ik namens het hoofdbestuur dankzeggen voor de jaren waarin zij hun expertise hebben ingezet voor de toerusting van

christenpolitici in opkomende parlementaire democratieën.

CORONA-ADVIESPANEL

Het coronavirus heeft diepe sporen getrokken in het persoonlijk leven, in instellingen van gezondheidszorg, bij zorgverleners, ja in de volle breedte van onze samenleving. De daarmee samenhangende richtlijnen van de overheid hebben gevolgen tot in de haarvaten van onze samenleving. Zowel in de politieke als in de kerkelijke context komen we daarom te staan voor indringende vragen en besluiten. Soms is een krachtig weerwoord nodig, soms een nadere doordenking. Dit is reden geweest om een adviesgroep bijeen te roepen om op basis van deskundigheid te adviseren in de richting van de christelijke politiek (via Kees van der Staaij) en de kerken (via Peter Schalk), die tevens voorzitter is van het CAP (Corona-adviespanel). In het CAP participeren deskundigen op een aantal relevante domeinen: juridisch (waaronder kerkrecht), medisch, bestuurlijk, theologisch en communicatief. Wij stellen het zeer op prijs dat deze zeer betrokken panelleden met hun kennis en ervaring in de luwte op deze wijze dienstbaar willen zijn in crisistijd. ◀

M.F. VAN LEEUWEN
interim-partijvoorzitter

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Verkuil & Moree

Buitenruimte specialisten

Chisomo (11) wil dokter worden...

...maar ze heeft een aangeboren oogafwijking. Haar ouders hebben geen geld voor medische hulp en ze kan nauwelijks naar school. Toch heeft ze haar droom niet op te geven.

Stichting Stéphanos helpt kinderen als Chisomo met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs.

voor
€ 15 geeft
u al 3 kinder-
bijbels!

Maak uw bijdrage over op
NL74 RABO 0335 3074 50

t.n.v. Stichting Stéphanos

of doneer online via

 www.stephanos.nl/jikhelp

Stéphanos

www.stephanos.nl

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

BESTEMDE TIJD

Het is bijzonder hoe oude Bijbelwoorden in onze eigen tijd spreken. In Prediker 3 wordt getekend dat alles een bestemde tijd heeft. Dat er een tijd is om geboren te worden en een tijd om te sterven, een tijd om te wenen en een tijd om te lachen, een tijd om te omhelzen en een tijd om verre te zijn van omhelzen – afstand te houden.

In het tiende coronadebat in de Kamer ben ik begonnen met een verwijzing naar deze woorden. Een tijd om afstand te houden – dat is waar we nu volop mee te maken hebben. Als die knuffel met opa en oma ineens niet meer kan. Als die bruiloft, die begrafenis, zo anders gaat dan we gewend waren. Die 'anderhalvemetersamenleving' moet daarom geen dag langer duren dan nodig is. Wij pleiten voor maatwerk. Geen pakhuis vol regels, maar duidelijke kaders, waarbinnen de samenleving zijn eigen verantwoordelijkheid kan nemen. Het is aangrijpend dat zoveel mensen het door deze coronacrisis moeilijk hebben. Veel ondernemers zijn hierdoor diep in de zorgen gekomen. Chris Stoffer neemt hun ervaringen steeds mee in de debatten over het economisch steunpakket. Maar ook de schade voor het samenleven is groot. Bij een werkbezoek aan woonzorgcentrum d' Amandelhof merkte ik weer hoe het erin heeft gehakt voor

oudere mensen en hun dierbaren dat het bezoek onmogelijk was, of ingeperkt. Gelukkig zijn hierin verruimingen gekomen.

KERKEN

Veel aandacht besteden we vanuit de SGP steeds aan de kerken. Het gaat ons zeer aan het hart dat de kerkdiensten zo ingeperkt zijn. Dat doet extra pijn als er in Amsterdam op 2^e Pinksterdag massaal mensen op de been komen voor een demonstratie, en afstandsregels er kennelijk ineens niet meer zo toe doen. Een vast maximum bezoekersaantal voor kerkdiensten van 30 of 100 is veel te beperkend voor grotere gemeenten. Mensen kunnen dan in geen weken naar een kerkdienst. Dat is onverteerbaar,

juist nu van alles en nog wat weer kan. Daarom blijven wij veel energie steken in het bepleiten van verruiming. Daar is het nu de bestemde tijd voor.

DRIEVOUDIG SNOER

Het was een verrassing dat aan het slot van het coronadebat tijdelijk minister van Rijn reageerde door ook een woord uit de Prediker aan te halen: het drievoudig snoer dat niet gemakkelijk gebroken wordt. Inderdaad een mooi beeld, juist ook in deze crisis. Twee is beter dan een: in moeilijke tijden hebben we elkaar nodig. Maar er is in dat sterke touw nog een derde kabel. De wijze Salomo is er zich ook van bewust dat er een God is Die boven de tijden staat. Dat maakt niet onverschillig, maar het geeft wel ontspanning en moed. We nemen verstandige voorzorgsmaatregelen, maar proberen niet krampachtig elke onzekerheid en elk risico koste wat het kost uit te bannen. ◀

DE SGP

EN DE STEM VAN HET VOLK

DOOR EWART BOSMA
SGP-RAADSLID RIJSEN-HOLTEN

Misschien moet iedere politicus wel een beetje een populist zijn. Het is een gewaagde stelling. De SGP staat immers bekend als een partij met een gouvernementele inslag. En toch, behoort de stem van het volk niet gehoord en vertegenwoordigd te worden in de diverse volksvertegenwoordigende lichamen? De vraag is natuurlijk wel wat er met het containerbegrip 'populisme' bedoeld wordt. In dit artikel wordt ingegaan op de betekenis van het begrip populisme en in hoeverre de SGP in verleden en heden populistisch genoemd kan worden.

Het begrip populisme behelst eigenlijk twee verschillende zaken, die overigens wel verband met elkaar houden. Het betreft de verpakking en de inhoud van de voorgestane politiek. Qua verpakking, of stijl van politiek bedrijven, is populisme vooral gericht op conflict en profilering. De door populisten gehanteerde politieke stijl is er een van heldere tegenstellingen, polarisatie en volks taalgebruik. Men zegt waar het op staat en spreekt de taal van het volk. Vaak beroept men zich ook op de zwijgende meerderheid en gaat men doelbewust de confrontatie aan met de gevestigde politieke partijen.

GEEN POLITIEKE IDEOLOGIE

De inhoud van het populisme kan verschillen. Hoewel men over het algemeen rechtse standpunten als populistisch duidt (PVV, FvD), bestaat er ook een links-populisme (SP). De vraag laat zich overigens stellen of de PVV wel rechts-populistisch is, omdat de sociaal-economische opvattingen van deze partij meer aan de SP dan aan de VVD doen denken. Opvallend aan populistische partijen is dat zij over het algemeen moeilijk in te delen zijn in het politieke spectrum. Populistische partijen zijn namelijk niet erg eenkennig als het gaat om politieke standpunten. Met het grootste gemak

Socialist Troelstra spreekt het volk toe.

combineren zij uitgesproken rechtse en linkse of conservatieve en progressieve standpunten. Het populisme is dus geen politieke ideologie als het liberalisme, socialisme of de christendemocratie. Het voorziet namelijk niet in een

samenhangende maatschappelijke en politieke totaalvisie. Hoe dan ook, de inhoud van populistische politiek bestaat in ieder geval uit een duidelijke tegenstelling tussen het zuivere en oprechte volk en een gecorrumpeerde en op eigen belang gerichte politieke elite. De populist positioneert zich altijd als de politieke buitenstaander die de gevestigde orde eens flink zal opschudden.

POPULISTISCH AANDOENDE STIJL

De SGP heeft zich vooral in het verleden wel bediend van een populistisch aandoende stijl van politieke communicatie. Dat gaf de partij van meet af aan een duidelijk politiek profiel. Qua inhoud is de SGP echter nooit een populistische partij geweest. De SGP heeft de overheid altijd als een 'dienaressse Gods' gezien en niet als een kliek gecorrumpeerde machtswellustelingen. Bovendien heeft de SGP zich nooit verbeeld de ware vertegenwoordiger van het hele Nederlandse volk te zijn. SGP-politici waren zich zeer terdege bewust van het feit dat zij slechts een klein, zij het misschien kwalitatief niet het minste, volksdeel vertegenwoordigden. Daar komt nog bij dat de SGP de volkssoevereiniteit als beginsel afwijst en daarom geen al te grote inspraak van het volk wenst. Ook ideologische lenigheid kan de SGP moeilijk verweten worden. De SGP heeft vanaf het begin duidelijk gestaan in de ideologische traditie van de antirevolutionaire staatkunde.

PROTEST TEGEN OVERHEIDSBELEID

De oprichter van onze partij, ds. G.H. Kersten, is wel eens getypeerd als de Geert Wilders van zijn tijd. Zo'n typering komt ons vreemd voor omdat wij gewend zijn aan keurige, genuanceerde en deskundige SGP-Kamerleden. Toch steekt er wel enige waarheid in deze karakterisering van het politieke optreden van ds. Kersten. Hij kon in niet mis te verstane bewoordingen protesteren tegen overheidsbeleid en was vaak bijzonder fel in het debat. Zeker in de begintijd van de SGP leek het wel of het bestaansrecht van de partij alleen daarin bestond dat men zich afzette tegen alle andere politieke partijen. Het resultaat was dat Kersten vaak alleen stond en politiek geïsoleerd raakte. Velen meden de samenwerking met de SGP. Pas later ging men de SGP zien als een betrouwbare en gouvernementeel ingestelde partij.

DE POPULISTISCHE FASE

Op zichzelf is dat overigens niet uniek. Bijna alle politieke partijen die voortkomen uit de politieke emancipatie van een tot dan toe achtergestelde groep kennen zo'n 'populistische' fase. In de begintijd van allerlei politieke bewegingen treden enigszins autoritaire, visionaire en charismatische leiders naar voren die zich bedienen van een populistische stijl van politiek bedrijven. Pas na de consolidatiefase van zo'n partij wordt zij onderdeel van de gevestigde orde en gaan haar vertegenwoordigers zich gouvernementeler opstellen. Dit geldt alle politieke bewegingen, misschien alleen met uitzondering van de wel heel deftige Christelijk Historische

Unie (CHU). Zo presenteerde Hans van Mierlo zijn partij in 1966 als een rebellie tegen de gevestigde orde. Tegenwoordig belichaamt D66 diezelfde gevestigde orde.

VAN GENERALISATIE NAAR NUANCE

Een opvallende overeenkomst tussen bijna alle populistische leiders is dat ze vrijwel altijd generalisten zijn. Het zijn politici die van alle markten thuis zijn en over de meest uiteenlopende zaken spreken met de claim de waarheid in pacht te hebben. Het zijn mannen die in grote contouren de door hen gewenste maatschappelijke verhoudingen schetsen. In dat soort vergezichten doen de details en nuances er niet toe. Pas op het moment dat er specialisten opduiken binnen populistische bewegingen, begint de buitenwacht hen serieus te nemen en als gesprekspartner te accepteren. Er komt ruimte voor nuanceringen en compromissen. Vanaf dat stadium wordt een populistische beweging, zeker als men ook nog bestuurlijke verantwoordelijkheid begint te nemen, steeds meer onderdeel van de gevestigde orde.

VLEUGJE POPULISME

Het is duidelijk dat óók de SGP deze hele ontwikkeling heeft doorgemaakt. Of dat altijd winst is, daarover verschillen de meningen. Misschien zijn we wel iets te veel onderdeel geworden van de gevestigde orde. Het uitgesproken politieke profiel van de SGP zorgt er gelukkig wel voor dat de gevestigde orde altijd enige reserves zal houden. Een aantal opvattingen dat de SGP voorstaat, is zo afwijkend van de publieke opinie dat de partij altijd wel weerstand zal blijven oproepen. Toch is het, mijns inziens, een reëel gevaar dat onze hang naar acceptatie door de gevestigde orde en onze keurige constructieve gouvernementele opstelling ons ertoe verleiden kan te veel water bij de wijn te doen. Een klein vleugje populisme zou de SGP misschien wel goed doen. ◀

NOG 268 DAGEN TE GAAN...

In de vorige editie van *De Banier* gaven we aan dat we u 'in de komende maanden op de hoogte wilden houden van onze activiteiten'. Om die reden bundelen we hier twee gesprekken in een serie over de Tweede Kamerverkiezingen 2021 (TK21). Deze keer spreken we met Maarten van Leeuwen (de voorzitter van de programmacommissie) en campagneleider André Flach.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

De verkiezingsprogramma's van respectievelijk 2010-2014, 2012-2017 en 2017-2021

Op de dag van de publicatie van deze *Banier* zijn er nog 268 dagen te gaan tot de datum waarop de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 gepland staan. Ook al is de toekomst ongewis, voor een politieke partij is het van belang om zich gedegen voor te bereiden op zo'n belangrijke datum. En dat je maar beter vroeg genoeg kunt beginnen, blijkt achter de schermen wel. De programmacommissie is al sinds november 2019 bezig met het verkiezingsprogramma. Je zou kunnen denken: de SGP is toch een koersvaste partij. Waarom beginnen ze daar nu al aan?

Zou het niet simpel volstaan als de programmacommissie het programma van vorige keer kopieert? Dat scheelt zeeën van tijd.

Van Leeuwen: "Als een verkiezingspro-

gramma louter de weergave zou zijn van ons beginsel, of anders gezegd onze Bijbelse kernwaarden, dan zouden we inderdaad kunnen volstaan met kopiëren en er hooguit nog redactioneel naar kijken. Maar een verkiezingsprogramma is de vertaalslag van onze Bijbelse kernwaarden naar de vraagstukken die voortkomen uit de actuele politiek-bestuurlijke situatie. Dat vraagt een inhoudelijke doordinking, een redactionele vertaalslag en een communicatieve uitwerking."

Hoe komt het programma wél tot stand?

"De leden van de verkiezingsprogramma-

commissie worden benoemd door het hoofdbestuur. Naast enkele hb-leden, participeren hierin de fractieleden van de 1e en 2e Kamer, fractiemedewerkers bij toerbeurt voor hun beleidsbijdragen, de fractievoorzitter (tevens eindredacteur), een fractiemedewerker van de Eurofractie, medewerkers van het partijbureau, vertegenwoordigers van SGP-Jongeren, het WI, partijadviesraad en bestuurdersvereniging. In november 2019 zijn we gestart. De eerste bijeenkomsten in den Haag stonden in het teken van een brainstorm over de kernthema's in relatie tot de kernwaarden, doelgroepen en de actuele situatie, de profileringsthema's, het motto, de planning en een doorkijkje naar de campagnestrategie. Vanaf maart 2020 vergaderen we digitaal. Dat was

best wel even wennen, niet in het minst voor de voorzitter. Maar het blijkt in de gegeven omstandigheden toch een redelijk alternatief te zijn.”

Worden er ook externe experts benaderd?

“Voorafgaande aan het schrijven van een hoofdstuk over een bepaald beleidsterrein, wordt er eerst een digitale expertmeeting georganiseerd met (ervarings) deskundigen uit de SGP-achterban. De aanbevelingen die dan uit deze vergaderingen komen, zijn belangrijke bouwstenen voor het verkiezingsprogramma.”

Begint elke partij zo vroeg, of doen wij dat omdat we politiek willen bedrijven die draait om inhoud?

“De meeste partijen zullen veel tijd nemen voor deze belangrijke en omvangrijke taak. Voor onze partij geldt in ieder geval dat het samenstellen van een verkiezingsprogramma op basis van een waardenvast Bijbels fundament, in rapport met de samenleving waarin we nu leven en communicatief verbindend naar de kiezers een zorgvuldige doordening vereist. En dat in crisistijd! Dat vraagt tijd voor bezinning en uitwerking en een diep besef van afhankelijkheid van wijsheid en zegen van de Heere. Als dat ons verbindt en een hartelijke samenwerking teweegbrengt, is het een vreugdevolle inspanning.”

Naast de vraag over het kopiëren en plakken van het verkiezingsprogramma is er nog zo'n voor de hand liggende, prikkelende vraag te stellen als het gaat om al onze inspanningen, al voor het goed en wel zomer is.

Nog 268 dagen te gaan en waarom nu al zoveel drukte? De SGP haalt toch wel drie zetels, of ze nu wel of geen campagne voeren...

Flach: “Het is begrijpelijk als zo'n vraag gesteld wordt. We hebben inderdaad

een trouwe en belangstellende achterban en dat typeert ook de kracht en de stabiliteit van de SGP. Je kunt van ongeveer 60% van het totale aantal SGP-stemmers zeggen dat ze 'automatisch' weer de keuze voor onze partij maken. Juist ook voor deze groep is contact heel belangrijk. Mensen willen contact hebben met de SGP, met de SGP-kandidaten. Juist in deze tijd van corona is het dan belangrijk om daar bewust aan te werken, want ontmoetingen zijn veel beperkter.

Relaties met kiezers opbouwen kost ook veel tijd.” Lachend voegt hij toe: “vergeleijk het met de bereidingstechniek 'au bain-marie': je moet het tijd geven om die chocola te smelten, want dan krijg je het beste resultaat. Verkiezingscampagne *au bain-marie*, dus.

Naast de trouwe kiezersgroep hebben we ook een ander deel wat niet zo vanzelfsprekend (opnieuw) voor ons kiest. Dat zijn dan bijvoorbeeld mensen die vanwege bepaalde specifieke standpunten in ons geïnteresseerd zijn. Daarop moeten wij ons dan natuurlijk wel profileren, want anders verdwijnt je uit beeld.”

Een campagne kan natuurlijk niet zonder campagneleider (al begin ik na dat 'au bain-marie' toch ook wel aan een chef-kok te denken). Hoe kreeg de SGP André Flach als campagneleider?

“Voordat ik daarvoor gevraagd werd, is er overleg geweest tussen het hoofdbestuur en de SGP-fracties aan het Binnenhof. Vervolgens ben ik benaderd. Mijn belangrijkste taak is om ervoor te zorgen dat de SGP voldoende politieke kleur op de wangen heeft tijdens de campagne. Het profiel van de SGP moet duidelijk en aantrekkelijk zijn. We moeten allereerst herkenbaar zijn voor onze eigen achterban, want die willen en mogen we nooit uit het oog verliezen. Daarnaast is het belangrijk om met heldere standpunten in beeld te komen bij nieuwe kiezersgroepen. Als campagneleider moet je goed snappen hoe politiek werkt en wat de kritieke punten zijn. Politieke sensitiviteit is daarbij cruciaal. Daarnaast zal ik veel afstemming hebben met onze lijsttrekker Kees van der Staaij en andere kandidaten.” ◀

SERIE TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN 2021 (TK21)

Na de zomervakantie willen we in *De Banier* verder ingaan op de inhoud van de campagne en het verkiezingsprogramma.

Nieuws over de partijdag

Zoals we u al eerder hebben gemeld, willen wij op 5 september onze jaarlijkse partijdag houden. Deze datum blijft staan, maar het hoofdbestuur heeft besloten om de partijdag digitaal te houden.

Meer informatie hierover is te vinden op onze website: sgp.nl/partijdag.

NIEUWS OVER DE FAMILIEDAG IN ARCHEON

ANNULERING De coronamaatregelen hebben helaas ook een streep gezet door de plannen die wij hadden voor de familiedag van 26 september 2020.

2021 We hopen dat we deze familiedag volgend jaar Deo volente alsnog met u en jullie kunnen houden. Wanneer er meer bekend is over de nieuwe datum en de invulling van het programma, zullen we u daarvan op de hoogte brengen.

Bereikbaarheid zomervakantie

Het partijbureau zal in de zomervakantie (regio midden) beperkt bereikbaar zijn.

Dat houdt in dat u van 18 juli t/m 30 augustus ons wel kunt benaderen, maar dat de reacties later kunnen komen dan u normaal van ons gewend mag zijn.

Via het e-mailadres administratie@sgp.nl hopen wij wel bereikbaar te zijn om berichten, zo mogelijk, door te geven aan andere collega's die u op dat moment misschien zouden kunnen helpen.

Wij hopen op uw begrip en wensen u een rustgevende vakantie!

JUBILEUM THEO BOERMAN

Op 1 mei 2020 was het precies dertig jaar geleden dat Theo Boerman werd beëdigd als raadslid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Op 24 april 2006 werd Boerman beëdigd als wethouder. In die functie droeg hij zorg voor de portefeuilles Verkeer en vervoer, Milieu en reiniging en Financiën. Boerman is dus reeds 30 jaar aan het bestuur van deze gemeente verbonden. Zijn grote inzet voor de plaatselijke politiek wordt zeer gewaardeerd. Cees Lock overhandigt namens het plaatselijke bestuur een bos bloemen.

ZIJN ER POPULISTEN ONDER DE THEOCRATEN?

Dit voorjaar verscheen het boek *Theocratie en populisme. Staatkundig gereformeerden en de stem van het volk*. Deze bundel (deel 5 in de serie Biblebelt Studies) gaat over de vraag in hoeverre de SGP in haar politieke profilering aansluiting zoekt bij populistische partijen, zoals PVV en FvD. Of zorgt de SGP er misschien wel voor dat conservatief-christelijke kiezers juist niet op Wilders of Baudet gaan stemmen? Een boeiende discussie.

Het boek bevat acht hoofdstukken van verschillende auteurs, o.a. Christoph van den Belt, Ewart Bosma, Koos-Jan de Jager, André Krouwel en Jan Schippers. Zij schrijven over de verhouding tussen de theocratische beginselen en 'de stem van het volk' in het verleden en heden. Voor een impressie van het boek, zie de website: wi.sgp.nl. Het boek is voor € 17,95 te bestellen in de webshop van de SGP of via telefoon 010 7200 785.

Deo volente

Voor alle in dit blad genoemde data geldt, zeker in deze omstandigheden, 'Deo volente'.

In de maanden juli en augustus verschijnt er ook dit jaar geen Banier. De eerstvolgende editie willen we laten verschijnen op donderdag 17 september. De kopij daarvoor kan tot en met dinsdag 1 september worden ingestuurd. U kunt zich hiervoor richten tot Sjon van der Ree Doolaard, via debanier@sgp.nl.

De datum waarop de daaropvolgende *Banier* gepland staat, is donderdag 15 oktober.

TOELICHTING OP DE OMSLAG

Een toelichting op de omslag, waardoor u met deze editie van *De Banier* kennismaakt, kunt u het best opmaken uit het hoofdartikel van pagina 6 t/m 8. Hans van de Breevaart beschrijft daar het subtiële, maar wezenlijke verschil tussen populisme als ziekte, of populisme als koorts, waardoor een ziekte in de Nederlandse samenleving kan worden gesignaleerd.

THERMOMETER

Op *De Banier* is er dan ook niet voor gekozen om, evenals op andere publicaties over populisme, de bekende Nederlandse personificaties van het populisme af te beelden. Juist uit het artikel van Hans van de Breevaart en uit het betoog van oud-senator Holdijk (pagina 23) blijkt dat mensen als Wilders en Baudet hedendaagse voortzitters zijn van het gedachtegoed van

Fortuyn. Fortuyn heeft op zijn beurt weer als bekwaam 'arts' de thermometer afgelezen en een diagnose uitgesproken.

SGP, AANBEVELENSWAARDIG ALTERNATIEF!

Ik zou zeggen, lees deze *Banier* (en *Concurrent of bondgenoot*, de aangekondigde publicatie van het Wetenschappelijk Instituut) als een aanbevelenswaardige 'second opinion'. Laat ik daar in populistische stijl (zie pagina 12 en 13) aan toevoegen dat 'second' niets zegt over de volgorde van aanbeveling, want: SGP *first* en alternatieve 'geneeskundigen' *second!*

Sjon van der Ree Doolaard

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl
T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jjwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Mourits MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN OOST-EUROPA

E voe@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootsgedrukt.nl
I grootsgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact opnemen
met Novente.
E wdankers@novente.nl

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 12/13: beeld Wikimedia Commons
Pagina 16: Jubileum, beeld door Erik van den Bosch
Pagina 19/20: grafieken Kieskompas
Pagina 23: beeld door Sander Kok
Pagina 28: beeld flickr.com \ ALDE Group
Pagina 29: Piano, beeld van tumblr.com \ blacklovepublic

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

GOLVEN OP EEN RUSTIG MEERTJE

Vraaggesprek met dr. A. Krouwel over de aantrekkelijkheid van populistische partijen voor SGP'ers.

DOOR JAN SCHIPPERS EN SJON VAN DER REE DOOLAARD

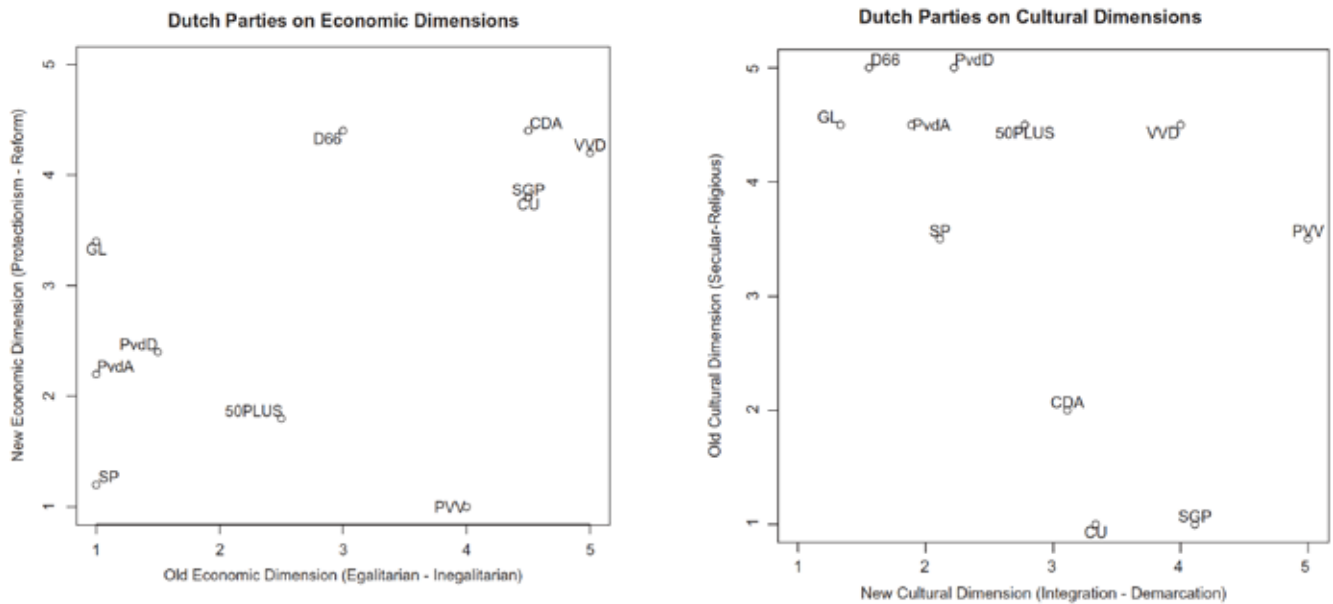
Met nog zo'n 300 dagen tot de Tweede Kamerverkiezingen te gaan, komen wij graag in gesprek met dr. André Krouwel, de 'man achter het Kieskompas'. Sowieso kan hij vanwege de enorme hoeveelheid geënquêteerde Nederlandse kiezers voor interessante inzichten zorgen. Maar onlangs heeft hij meegewerkt aan het boek *Theocratie en populisme*. Daarin beschreef Krouwel, samen met Simon Otjes, de SGP in het licht van de aantrekkingskracht tot rechts-populistische partijen.

In het boek *"Theocratie en populisme. Staatkundig gereformeerden en de stem van het volk"* staat een bijdrage van u en Simon Otjes. Kunt u voor De Banierlezers de kern daarvan weer-geven? En waarom werden jullie voor dit onderzoek benaderd?

"Ja, je zult je wellicht verbaasd hebben afgevraagd: een rechtgesnaarde Groen-

Linkser schrijft samen met een typische Amsterdammer, ver van de Biblebelt, over de SGP? Hoe zit dat? Nou, het is waar dat grote partijen meer onderzocht worden. Als onderzoeker ben je ook eerder geïnteresseerd in regeringspartijen met veel macht of waar een interne strijd te zien is. De SGP daarentegen is een kleine partij met een heel loyale,

vaste achterban. Door die stabiliteit en geringe veranderingen lijkt zo'n partij minder interessant voor een onderzoek. Toch is het boeiend om ook de SGP te onderzoeken. Een aanleiding voor mij persoonlijk is dat een van jullie partijleiders eens een toespraak hield waarbij hij voor de kiezers het beeld van 'verloren schapen' gebruikte. Ook voerde de SGP

De SGP in het spectrum van politieke partijen op economisch en cultureel gebied.

in de aanloop van de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 een anti-islamcampagne. Dat deed me denken aan een populistische aanpak, zoals je die ook wel bij andere partijen kunt tegenkomen. Daarnaast zijn er partijen in opkomst die mogelijk invloed hebben op de vaste kiezersgroep van de SGP. We kwamen uit op zo'n 10% van alle SGP-kiezers die overwoog te stemmen op een populistische partij. Dat is op zich niet erg veel, maar voor de SGP is het toch wel significant. Het kan zomaar een zetel in de Kamer schelen. Normaal lijkt de SGP een rustig meertje, maar er werden nu toch wat golven zichtbaar. En dan wordt een wetenschapper alert. Waarom juist wij dit onderzoek doen? Dat komt omdat ik samen met Simon Otjes al bezig was met een serie over kleine partijen. In traditioneel kiezersonderzoek met een normale steekproef krijg je maar weinig SGP'ers te pakken, maar dankzij de miljoenen bezoekers op het Kieskompas hebben we ook van kleine partijen vaak duizenden kiezers en sympathisanten die we kunnen onderzoeken. We hebben de grootste dataset van kiezersvoorkeuren in Nederland en meer dan 208.000 Nederlanders hebben aangegeven dat we ze vaker mogen contacten voor wetenschappelijke onderzoek. Bij zulke aantallen kun je ook aardig wat SGP'ers bevragen."

De titel van de bijdrage roept wat vragen op: "De SGP-kiezer: wel radicaal en rechts maar niet radicaalrechts populistisch?" Kunt u deze termen duiden?

"Met radicaal bedoel ik: geen partij is 'extremistischer' dan de SGP op de meer religieus-culturele vraagstukken. De stellingnames van SGP'ers wijken meer af van de hoofdstroom in het politieke landschap dan van welke andere partij ook. Vooral als we kijken naar de culturele dimensie (behalve bij immigratie) staan de andere partijen en hun kiezers dichter naar het politieke midden en wijkt de SGP(kiezer) hierin het meest af. Radicaal is dan het consistent en langdurig vasthouden aan deze extreme, afwijkende standpunten.

Met 'rechts' bedoel ik de uitgesproken rechtse standpunten op economisch terrein. SGP'ers houden niet van herverdelen via de overheid. Daar moet de overheid zich niet mee bemoeien. Zij vinden herverdeling geen overheidstaak, maar iets waar hooguit kerken en de goede doelen zich mee bezig moeten houden.

Op deze 'rechtse' kwalificatie is wel een interessante nuance te maken. Wij zien namelijk in de onderzoeken dat de SGP-respondenten een paar opvallende keuzes maken.

- ▶ Van een versoepeling van het ontslagrecht zegt de SGP-achterban: Blijf eraf! Het zijn verworvenheden die voor maatschappelijke rust zorgen. Een conservatief wil graag behouden wat er is en geen onrustbarende verandering voorstaan.
- ▶ Ook van de AOW en het pensioen zegt de SGP-achterban: afblijven!
- ▶ Bijna 60% van de SGP-achterban wil dat grote bedrijven meer belasting betalen. Met zo'n meerderheid voor dit standpunt zou de SP (ja, zonder G) zich in de handen wrijven!
- ▶ Van de SGP-achterban die we via Kieskompas bereikten, zegt 90%: wie hier illegaal verblijft, moet het land uit.
- ▶ Nog iets bijzonders: de partij zelf is rechtser en radicaler dan de achterban op het punt van drugs. Ongeveer 15% van de SGP-achterban is niet tegen legalisering van wietteelt. Hoe dat zit, weet ik niet precies." Plagerig: "Misschien dat dit boeren zijn die denken het is groen, het heeft te maken met landbouw... ik zie business!"

We komen nog even terug op de eerste twee voorbeelden. Krouwel ziet hierin de invloed van de actualiteit. "De coronacrisis heeft tot gevolg dat er een enorme herwaardering is voor

de wetenschap en de overheid. In een crisis zijn we op elkaar aangewezen. Leiding door overheid en wetenschap is in crisistijd veel belangrijker, daardoor raakt aversie tegen een 'bemoeizuchtige overheid' even in de schaduw. Concluderend kunnen we daaruit opmaken dat ordenende instituties volgens SGP'ers waardevol zijn en dat de omstandigheden die waardering kunnen vergroten."

Ook de ogenschijnlijk 'linkse; houding van SGP'ers is te verklaren. Uit onderzoek blijkt dat universele voorzieningen zoals pensioenen, werkloosheidsuitkeringen en publieke gezondheidszorg leiden tot een brede steun – ook onder rechtse kiezers – omdat iedereen ervan profiteert. Het leidt tot meer solidariteit.

Op welke punten is er een behoorlijke mate van overeenkomst tussen SGP-kiezers en populistische kiezers? Ziet u ook belangrijke verschillen?

"Er zijn drie onderwerpen waarbij je veel overlap ziet. Allereerst is er de afkeer van de islam. Het zijn 'hordes uit het Oosten' met een cultuur en vooral een godsdienst die hier in ons land niet thuishoort. Daarnaast is er een duidelijke aversie tegen een 'rooms-katholieke' Europese superstaat. Ten derde is er het milieustandpunt. Waar een SGP'er door God gegeven natuur ziet, waarmee je wel verantwoord om moet gaan, maar waar je ook geld mee kunt verdienen, daar is de natuur bij GroenLinksers meer een doel in zichzelf. Natuur laat je onaangeroerd. Een sterk aangezet, maar wel concreet voorbeeld: als er een koe in de wei staat, ziet de SGP'er mooie natuur die door God geschapen is en een mogelijke bron van inkomsten. Een GroenLinkser ziet een koe veeleer als een bron van broeikasgas, een aanslag op het milieu en als dierenleed."

"En ja, er zijn ook verschillen tussen SGP'ers en populistische partijen. Zo is de seculiere agenda van PVV en FvD helemaal niet terug te vinden bij de SGP. Een punt als de beschermwaardigheid van het leven wordt door deze partijen niet verdedigd. En vooral de gevestigde orde, die respecteert de SGP wel, maar PVV en FvD keren

zich daar fel tegen. Dat zou ook wel een beetje vreemd zijn voor een partij die al ruim een eeuw in het parlement zit."

U onderzocht in 2017 de mogelijke overlap (het 'uitruilpotentieel') tussen kiezersgroepen van de PVV en de SGP. Hoe ziet u dat? En hoe ligt dat voor de FvD?

Het maximale potentieel voor het populisme is in Nederland naar schatting 15 tot 20% van alle Nederlandse kiezers. De LPF haalde het hoogste percentage ooit voor een populist met 17% uit het niets. Het 'uitruilpotentieel' met de SGP is een klein deel van die kiezers. Een grotere verschuiving is moeilijk voorstelbaar in een land dat zijn zaakjes toch best redelijk goed voor elkaar heeft. Dat zou kunnen veranderen wanneer opeenvolgende kabinetten er een puinhoop van maken. Denk aan de situatie in Italië of Frankrijk, waar populistische partijen respectievelijk 51 en 33% van de stemmen behaalden. Dat zie ik in ons land nog niet zo snel gebeuren.

Tussen de drie genoemde partijen is er overlap. Baudet spreekt veel meer jongeren aan, ook van christelijk-conservatieve huize. Zeker jongeren met een politieke ambitie zien in zo'n snelgroeivende partij meer kansen op een carrière dan in de SGP. Bij de SGP moeten ze misschien eerst jaren krantjes rond-

brenge en notulen maken voordat ze in aanmerking kunnen komen voor een positie waarin ze echt iets te zeggen hebben. Bij Forum ligt dat anders. Vooral de presentatie van de partij heeft aantrekkingskracht op jongeren. Meer nog dan het programma. De bredere agenda spreekt ook aan: 'Wij zijn het 'geroepen volk' en: 'Wij gaan de wereld redden van die ecologiewaanzin!' Maar er zit ook een seculiere kant aan FvD en vooral Baudet. Hij is 'een naaktfoto's versturende dandy'. Niet echt aantrekkelijk voor rechtsgesnaarde SGP'ers. Dus zijn appel heeft zeker beperkingen. De PVV ligt wat verder weg van de SGP. Hun toon over religie is voor SGP'ers wellicht te negatief. Daarnaast lijkt de partij inmiddels wel over haar hoogtepunt heen en Wilders lijkt opgebrand. Het geluid dat hij produceerde ontbrak eerder, maar nu is dat onderdeel van het debat.

Zou de SGP omgekeerd ook kiezers van FvD en PVV kunnen 'afsnoepen'?

"Dat hangt ervan af in hoeverre de SGP zelf bereid is om te veranderen. Je ziet bij sommigen, zeker jongeren, een zekere drang naar meer 'wereldgelijkvormigheid'. Onderkent de SGP de ontwikkelingen in de maatschappij en speelt ze daarop in? Wat dat betreft, leven we in spannende tijden." ◀

De indeling van de bekende politieke partijen in verhouding tot de combinatie CU/SGP, gemaakt voor de Europese verkiezingen.

WILDERS EN BAUDET: GEEN BONDGENOTEN

De opkomst van populistische partijen wijst erop dat grote groepen mensen zich niet (meer) vertegenwoordigd voelen in de politiek. Dat is onmiskenbaar een probleem.

Vroeger hadden veel mensen een sterke binding met hun partij. De leden van de Gereformeerde Kerken wisten zich in Den Haag vertegenwoordigd door Colijn of Schouten, de voormannen van de ARP. Voor de rooms-katholieken was KVP-leider Romme de grote man. Onkerkelijke of licht hervormde arbeiders en beambten gaven veelal hun vertrouwen aan Drees (PvdA). De Kamerfracties bestonden voor een belangrijk deel uit gewone mensen met een beperkte opleiding, maar met een helder verstand, die de taal van de man in de straat spraken en zijn problemen uit ervaring kenden.

AANSLUITING ZOEKEN

In veel landen, ook in Nederland, maken thans de rechts-populistische partijen zich sterk. Zij verzetten zich tegen de politieke elite, die vooral internationaal georiënteerd is en voor wie de traditionele cultuur en de eigen natie weinig betekenis hebben. Vaak beroepen deze partijen zich op christelijke waarden en zoeken zij aansluiting bij conservatieve christenen.

NIEUWE BONDGENOTEN?

De vraag rijst of hier voor ons sprake is van nieuwe bondgenoten. Dat valt bij nader inzien tegen. In ieder geval in Nederland. Partijen als de PVV of het FvD zijn in hoge mate gesecculariseerd. De Nederlandse waarden die zij willen verdedigen, met name tegenover de moslims, zijn bijvoorbeeld de acceptatie van homoseksuele relaties (inclusief het homohuwelijk) de gelijkheid van man en vrouw en andere moderne verworvenheden. Principieel verzet tegen abortus en euthanasie moet je van hen niet verwachten. Een pleidooi voor zondagsrust evenmin.

KERSTBOOM EN PAASEI

De christelijke traditie waarop zij zich soms beroepen is voornamelijk die van de kerstboom en de paaseieren. Een cultuurchristendom van mensen die zelf niet of nauwelijks kerkelijk meeleven. Dat is in ieder geval heel wat anders dan de Bijbelse boodschap zoals die in de gereformeerde belijdenisgeschriften onder woorden is gebracht. Vandaar dat er een forse kloof is met de SGP. Die partij heeft immers een uitgesproken christelijke grondslag. Zij noemt zich uitdrukkelijk een gereformeerde partij.

SAMENWERKING ZOEKEN

Dat sluit niet uit dat er op het politieke strijdtoneel punten zijn waarover we het met deze partijen eens zijn. Zo zijn die overeenkomsten ook met andere partijen te vinden. In de politiek zoek je naar samenwerking waar dat maar enigszins kan. Allerlei extreme uitspraken van Wilders en Baudet maken het overigens niet gemakkelijk om gezamenlijk met hen op te trekken. Maar bij partijen als D66 of GroenLinks is de aversie tegen het christelijk onderwijs en andere voor ons principieel belangrijke beleidspunten overduidelijk aanwezig.

De ChristenUnie stelt zich wat dit betreft anders op. Die wilde niet samen met de partij van Baudet deel uitmaken van één Europese fractie. Maar in Den Haag maakt men wel met D66 deel uit van het kabinet. Dat is een samenwerking die veel verder gaat dan een los Europees fractieverband.

“ZE BEROEPEN ZICH SOMS OP DE CHRISTELIJKE TRADITIE VAN DE KERSTBOOM EN DE PAASEIEREN.”

C.S.L. JANSE

Geroepen om te dienen

Help nu

want veel kwetsbare mensen zijn in grote nood!

Kom over en help

met zorgpakketten, beschermingsmaterialen en startkapitaal. Maak uw bijdrage over via www.komoverenhelp.nl/noodfonds of scan de QR-code.

Kom
over
en
help

Tel.: 033 246 32 08 | info@komoverenhelp.nl | www.komoverenhelp.nl

Bankgegevens: IBAN NL42 RABO 0161 0045 55

Populisme: de onbetaalde rekening

Tien jaar geleden schreef senator mr. Gerrit Holdijk (1944-2015) een lezenswaardige bijdrage voor het tijdschrift *Zicht* over het populisme. Hij typeerde dit verschijnsel als 'de onbetaalde rekening van de democratie'. Via Digibron kunt u het volledige artikel terugvinden. Hier volgt een impressie van zijn vertoog.

In Holdijkiaanse stijl opent het artikel met een duiding van populisme als vaag en veelkleurig begrip. Een bondige definitie blijkt niet eenvoudig. Populisme wordt soms gekenmerkt door een beroep op het volk, tegen de 'elite', soms op de 'aard' van het volk vanuit weerzin tegen immigranten. Als het gaat om de inhoud van de politiek die populistische partijen voorstaan, ziet Holdijk veel variatie. "Niet altijd is duidelijk of er sprake is van links- of rechts-populisme, meestal omdat een totaalprogramma of een coherente ideologie ontbreekt. Niet alle populisme is racistisch of zelfs fascistisch."

STIJL EN OPSTELLING

Wel is er steeds sprake van een overeenkomstige methode en stijl. Eén van de kenmerken is een geprononceerd leiderschap. "Men zou van een volkstribuun kunnen spreken. Het optreden is dikwijls provocerend; persoonlijke aanvallen en grofheid jegens tegenstanders zijn geen uitzondering. Volks taalgebruik behoort ook niet zelden bij de stijl van optreden." Een ander kenmerk is de overheersend negatieve, reactieve, soms zelfs reacti-onaire opstelling. Dat is volgens Holdijk begrijpelijk, in die zin, dat de massa van individuen gemakkelijker te verenigen en te mobiliseren valt tegen dan vóór iets.

TABOE OP POPULISME

Halverwege zijn betoog werpt Holdijk de vraag op waarom er tot ver na de

Tweede Wereldoorlog een taboe rust op populisme. Dat heeft vooral te maken met de opkomst van de Nationaal Socialistische Beweging in ons land en het trauma van de Duitse bezetting daarna. De NSB bekritiseerde het parlementaire stelsel met zijn politieke partijen en beriep zich qua identiteit op de organische en homogene volksgemeenschap. Vanwege dit gebeuren wordt het populisme gelijkgesteld met antidemocratisch. Pas na Pim Fortuyn wordt dit taboe minder.

VOEDINGSBODEM

Volgens Holdijk is populisme niet het probleem van de politiek. Veeleer is het een symptoom van dieperliggende oorzaken. Dan valt te denken aan maatschappelijke onveiligheid, migratie en gebrekkige integratie van vreemdelingen, gevoelens van vervreemding bij autochtonen door de cultuur van nieuwkomers. Vervolgens is er een diep wantrouwen bij populistische kiezers jegens de politieke elite, omdat die zo goed denkt te weten hoe zij moeten denken en hoe zij zich moeten gedragen. Populistische

leiders spelen daarop in door de politici en bestuurders die het beleid bepalen te verwijten dat ze hardhorend zijn en autistisch reageren op klachten en noden van mensen.

KLIMAAT

Maar volgens Holdijk is minstens zo belangrijk het culturele klimaat waarin het populisme kansen krijgt en kan gedijen. Retorisch vraagt hij: "Gaat het te ver om te veronderstellen dat populistische experimenten een kans krijgen wanneer funderende levensbeschouwelijke tradities tanende zijn?" Mensen kunnen daardoor in verwarring raken. Het populisme profiteert van de toegenomen individualisering en het daarmee gepaard gaande, voortschrijdende waardenpluralisme. Een overheid die er uitdrukkelijk voor heeft gekozen principieel uit te gaan van een niet-absoluut, slechts relatief waarheidsbegrip, heeft op al deze ontwikkelingen in de samenleving geen antwoord, laat staan een opbouwend verweer. Ziedaar: de onbetaalde rekening van de democratie. ◀

Mensen écht zien

Politici zijn volksvertegenwoordigers. Dat mogen we ook als SGP best wat serieuzer nemen. Nee, niet omdat alles wat 'het volk' wil nastrevenswaardig is. We weten wel beter. Waarom dan wel? We zijn toch geen populistten?

DOOR WOUTER VAN DEN BERG

FRACTIEVOORZITTER SGP HOUTEN

Ondanks alle aandacht voor participatie is er een steeds grotere groep mensen die zich onvoldoende gehoord en gezien voelt. En ik vind het óók voor de SGP een taak onze inwoners serieus te nemen. Nee, niet alles napraten, maar: wat bedoelt iemand? Waar doet het pijn? Wat is de vraag achter het protest? Mensen écht zien.

HOE EN WAT

De gedachte dat inwoners betrokken dienen te worden bij politiek is overigens heel populair. 'Participatie', wordt dat genoemd. U herinnert zich nog de participatiesamenleving van de Koning. Er gaat

veel tijd en geld naar dit onderwerp toe. Mij valt daarin steeds op dat mensen eigenlijk alleen over het *hoe* mogen meepraten, en niet over het *wat*.

Neem de regionale energiestrategieën die gaan over de opwekking van duurzame energie. Mensen mogen niet meepraten over de hoofdlijnen, en hoeveel windmolens en zonneparken er komen, of alternatieven daarvoor. Hoogstens nog *waar* ze komen, en anders in ieder geval over de heg die eromheen komt. Kritische burgers worden al snel weggezet als mensen die toch overall maar tegen zijn. Als je doorpraat ligt

dat vaak heel anders. Dat wegzetten van groepen mensen is heel funest.

NOT-IN-MY-BACKYARDS?

En de omwonenden die geen flat voor hun deur willen, zijn niet per se 'nimby's'. Ze snappen ook wel dat er gebouwd moet worden. Maar is dit echt de beste plek? Moeten het echt zoveel woningen zijn? Daar mogen ze vaak niet meer over

Hoe om te gaan met 'populisten' in de raad

Populisme, er wordt veel over geschreven en het is van alle tijden. Het kan ook helemaal geen kwaad om zo af en toe populistische impulsen in de raadszaal te hebben.

DOOR CEES VERLOOP

FRACTIEVOORZITTER SGP THOLEN

Echter, zuiver populisme kenmerkt zich toch vooral door ideeën die op het eerste gezicht logisch en makkelijk ogen, maar oppervlakkig, weinig doordacht en niet zelden eenzijdig en onuitvoerbaar zijn. En laten we eerlijk zijn, hoeveel mensen zijn nog oprecht geïnteresseerd in politiek? Dus het 'op het eerste gezicht logisch en makkelijk' blijft bij velen hangen, waarna het aan de bestaande, gevestigde politiek ligt dat zo'n 'goed' voorstel toch niet wordt

doorgevoerd. Zo ontstaat de tegenstelling en wordt die keer op keer versterkt.

AANBEVOLEN HANDELSWIJZE

Dan kom je vanzelf bij de vraag, wat doe je als gevestigde partij met deze ontwikkeling. Laten we met de makkelijkste beginnen. Er zijn zeker ook goede ideeën van populistische zijde. Ga altijd op de inhoud. Wat goed is, is goed, dus steun deze voorstellen en verbeter ze waar nodig. Je wordt mede-eigenaar van zo'n voorstel, waarmee je ook

laat zien dat je als gevestigde partij prima mee kan gaan in dit soort voorstellen. Wees niet jaloeers, maar zorg dat je volgende keer zelf als eerste komt met een goed voorstel!

Dan de moeilijke(re) voorstellen, die wel mooi klinken maar gewoon niet haalbaar zijn. Het is belangrijk dat je zelf heel goed weet waar het over gaat. Dossierkennis is onontbeerlijk om dit soort voorstellen te stoppen. Met kennis van zaken ga je de populist bevragen. Ga vooral niet doceren,

meedenken en was meestal ook geen inzet van verkiezingen. Ook die mensen wil ik een stem geven in de lokale politiek, net zo goed als mensen die met smart naar die woning uitzien. Dit adresseren maakt je in de ogen van anderen al snel populistisch. Dat zie ik fundamenteel anders. Het kan niet zo zijn dat de stem van een minderheid of directbetrokkene niet weerklinkt in de bespreking van belangrijke beslissingen voor dorp en stad. Dan doen we iets niet goed en haken mensen af. Als participatie echt vanaf het begin goed wordt vormgegeven, is het verderop in een discussie of debat ook niet meer nodig daarvoor op te moeten komen.

En als ik aan iets wil bijdragen, qua manier van politiek bedrijven, is het de verkleining van de kloof tussen volk en volksvertegenwoordigers. Veel communiceren, het gesprek aangaan met de samenleving, samen ontwikkelen. Natuurlijk, met ons verkiezingsprogramma en kernwaarden als basis. Dat is en blijft leidend, ook voor SGP Houten! ◀

want dan bevestig je juist hun veelgehoorde credo: "Jullie weten het altijd beter en willen niet". Laat de populist, als beantwoording op je kritische vragen, maar uitleggen aan de toehoorder dat het voorstel uiteindelijk niet haalbaar is. Deze werkwijze is veel effectiever dan een uitsluiting met bijvoorbeeld een 'cordon sanitaire' (politieke quarantaine).

TOEGEVOEGDE WAARDE

Voegen partijen met een populistische inslag eigenlijk iets toe? Naar mijn mening zeker wel. Een deel van de afkeer tegen deze partijen ontstaat door de soms wat 'slaperige houding' of 'automatische piloot' van gevestigde partijen. Het schudt partijen wakker en houdt ze scherp.

Met open vizier politiek bedrijven, luisteren en weerleggen en soms verbeteren en overnemen. Het vergt zeker ook een goede communicatie, zowel in de raadzaal als daarbuiten. ◀

Concurrent of bondgenoot? Een christelijk perspectief op populisme

Auteur Hans van de Breevaart

Populistische partijen krijgen stevig voet aan de grond in de Nederlandse politiek. Ze zijn niet langer weg te zetten als een marginaal verschijnsel. Maar vormt het populisme nu een bedreiging voor ons? Of is het juist een versterking van het christelijke geluid in de politiek? Daarover kunnen christenen onderling stevig van mening verschillen.

- ▶ Waar hebben we het precies over bij populisme?
- ▶ Klopt het dat populistische politici de stem van het gewone volk vertolken? Soms lijkt het erop dat ze alleen maar dingen beloven die hun kiezers graag willen horen.
- ▶ Natuurlijk hebben populistische kritiek op de bestuurlijke elite van ons land. Maar misschien willen ze net als andere politici graag zelf aan de macht komen.
- ▶ En wat bedoelen populistische met hun beroep op de joods-christelijke traditie van ons land? Streven ze naar een herstel van christelijke waarden, met bijvoorbeeld aandacht voor bescherming van het leven, het gezin en de vrijheid van onderwijs?

Dit boek bekijkt het populisme vanuit een christelijk perspectief. Daarbij komen centrale Bijbelse waarden ter sprake, zoals gerechtigheid, menselijke waardigheid en rentmeesterschap. Het blijkt dat populistische standpunten nu eens heel ver en dan weer heel dicht bij die van een christelijke partij liggen. Dat maakt de afweging spannend. En het zorgt voor een boeiend debat in politiek en maatschappij. ◀

Informatie

Het boek verschijnt komend najaar als deel 6 in de Reflectorreeks. De omvang is plm. 200 bladzijden. De prijs bedraagt circa € 12,50.

Interesse?

Stuur een mailtje naar wi@sgp.nl. Tip: word donateur van het WI-SGP, dan krijgt u het gratis toegezonden.

De coronacrisis hakt erin!

Elk jaar zijn we van de partij: SGP-jongeren staat altijd met een stand op de grote zomerbeurzen. Op deze dagen spreken we veel jongeren, maar we mogen vooral veel nieuwe leden verwelkomen. Dit jaar kan dit helaas niet doorgaan vanwege het coronavirus.

Als één van de grootste politieke jongerenorganisaties van Nederland houden we natuurlijk graag ons ledenaantal op peil. Daarom een oproep aan alle jonge SGP-leden en jongeren die de SGP een warm hart toedragen:

“Word lid van SGP-jongeren!”

“ZO STEUN IK
CHRISTELIJKE
POLITIEK!”

“HIER HEB IK
VRIENDSCHAPPEN VOOR
HET LEVEN GEMAAKT!”

“BIJ SGP-JONGEREN
KAN IK ME VERDIEPEN
EN MIJN VAARDIGHEDEN
ONTWIKKELEN!”

» lidwordenvansgpj.nl

Recht doen.

**Onze advocaten zetten uw belangen op scherp.
Met ondernemerschap en passie. Om u te dienen.**

Advies nodig?

www.bvd-advocaten.nl

HET POPULISME BIEDT GEEN HOUVAST

Populistische politici maken voornamelijk gebruik van grootspraak. Het belangrijkste is daarbij: 'het volk' aanspreken. De boodschap die populistische partijen als de PVV en FvD verspreiden valt erg goed bij een deel van de Nederlandse bevolking. Hun beroep op de mening van het volk maakt dat ze ook wel 'populistische partijen' worden genoemd (populus is het Latijnse woord voor volk). Ook christenen worden door de boodschap van populistische partijen aangesproken, omdat deze aansluiten bij de overblijfselen van de christelijke cultuur. Maar doen deze partijen echt goede zaken voor het christelijk geloof of komen christenen van een koude kermis thuis?

DOOR RODY VAN HEIJST
COMMISSIEUD BINNENLAND

VOLKSSOEVEREINITEIT

Allereerst is het goed om te kijken naar de manier van politiek bedrijven door populistische partijen. De PVV en FvD willen via referenda en rechtstreekse burgemeestersverkiezingen de stem van het volk direct laten doorwerken in het politieke besluitvormingsproces. Bij hen staat namelijk volkssoevereiniteit centraal. Volkssoevereiniteit is het principe dat het volk (als geheel) het hoogste gezag van de staat vormt. SGP-jongeren draagt op dit punt een visie uit die hier haaks op staat. Als SGP-jongeren wijzen we namelijk volkssoevereiniteit af. Want niet het volk heeft het hoogste gezag. Die eer komt alleen toe aan God, want Hij regeert over de hele wereld en dus ook over ons land. Het woord van de Heere zegt in Psalm 47 vers 8 "Want God is een Koning der ganse aarde; psalmzingt met een onderwijzing."

KLASSIEK-CHRISTELIJKE THEMA'S

De wegen van christelijke politiek en populisme scheiden dus op het gebied van volkssoevereiniteit. Hoe zit dat met klassiek-christelijke thema's als de zondagsrust, abortus en euthanasie? In de hedendaagse politiek ontkom je er niet aan om compromissen te sluiten. Zo kan het zijn dat er op sommige

thema's iets van jouw standpunt ingeleverd wordt, maar dat je op een ander thema juist weer iets extra's voor elkaar krijgt. Op een constructieve samenwerking is niet af te dingen, maar dit moet niet ten koste gaan van de eigen principes. Dat is waar het vaak botst met de huidige populistische partijen. Juist op die klassiek-christelijke thema's worden vaak fundamenteel andere keuzes gemaakt. Het is daarom goed om niet blind te staren op de mooie en grote beloften die de populistische partijen doen, maar vast te houden aan onze eigen waarden, die gegrond zijn op de Bijbel.

EEN LEEG OMHULSEL

Christelijke politiek staat voor terugkeren naar God en Zijn Woord. Wat blijft er over als we de Bijbel weghalen? Plat materialisme? Gods geboden zijn de normen voor goed en kwaad en daarom hebben wij deze normen in onze samenleving nodig. Populisten kunnen zeggen op te komen voor de christelijke cultuur, maar als zij het in de praktijk op klassiek-christelijke thema's af laten weten, is dat niet meer dan een loze belofte. Gods Woord moet klinken in onze politiek. Alleen dan kunnen we echt opkomen voor de christelijke cultuur in ons land. Want een christelijke cultuur zonder Christus is niet meer dan een lege huls.

Stop met hokjesdenken over 'eurogelovigen' en populisten

Wie in het Europees Parlement kritiek levert op de toenemende macht van de Europese Unie, wordt al snel als populist of nationalist gebrandmerkt. Zeker een uitgesproken pro-Europeaan als Guy Verhofstadt heeft daar een handje van. Het zou hem sieren als voorzitter van 'de conferentie over de toekomst van Europa' werkelijk te luisteren naar gerechtvaardigde bezwaren, in plaats van critici bij voorbaat de mond te willen snoeren.

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Guy Verhofstadt kan zich enorm opwinden. Als hij spreekt in het Europees Parlement, zwaaien zijn armen in het rond. Hij praat steeds harder en sneller, vol verontwaardiging dat iemand nog niet is overtuigd van zijn ideaal: een 'Verenigde Staten van Europa'. Al tientallen jaren is zijn boodschap hetzelfde.

INSPRAAK

Juist Verhofstadt is dit jaar gekozen tot voorzitter van een grote conferentie over de toekomst van de EU. Afgevaardigden van meerdere EU-instanties bedenken daar tot 2022 wetsvoorstellen hoe de EU beter kan functioneren.

Groepjes van 200 á 300 geselecteerde burgers mogen inspreken. Enkele Kamerleden en Europarlementsleden krijgen een uitnodiging, net als bijvoorbeeld vakbonden en werkgevers.

VERMEENDE INSAPRAAK

Maar maak u geen illusies over de inspraak: voor eurogelovige Verhofstadt staat de uitkomst al vast: méér bevoegdheden naar Brussel. Iedere andersdenkende bestempelt hij als een 'ongelovige populist' die zwaar bestreden moet worden. "Dit is de laatste kans om de nachtmerrie van het populisme af te wenden", zei Verhofstadt in *de Volkskrant* al bij de laatste Europese verkiezingen.

HOKJESDENKEN

Het typische hokjesdenken. Dat helpt natuurlijk niemand. Onze boodschap aan zulke hokjesdenkers is: luister naar andermans argumenten. Ook populistten kunnen weleens gelijk hebben. De EU is niet de oplossing voor elk probleem.

Natuurlijk, populistische partijen komen soms met wel heel gemakkelijke en goedkope kritiek. Ze zijn ook niet altijd consistent: partijen als Lega Nord en de Vijf Sterrenbeweging zijn tegen een sterk Europa, maar als de geldsluizen open gaan, staan ze vooraan in de rij.

BETER ALTERNATIEF

Als SGP moeten we in deze discussie onze eigenheid proberen te bewaren. In plaats van een conferentie met voorgekookte pro-Europese uitkomst, werken we aan een beter alternatief in onze ECR-fractie in het Europees Parlement. Constructief waar dat kan, kritisch waar nodig is.

Guy Verhofstadt kan nog zoveel met zijn armen zwaaien en zijn stem verheffen: wij blijven hem oproepen om bezwaren serieus te nemen. Laten we debatteren op inhoud.

Blijf weg bij het hokjesdenken! ◀

“VERHOFSTADT KAN NOG ZOVEEL MET ZIJN ARMEN ZWAAIEN EN ZIJN STEM VERHEFFEN...”

Faliekant tegen EU-belasting

De Europese Commissie wil belasting gaan heffen. Er zou een fonds van 750 miljard euro (€ 750.000.000.000,00) moeten komen, zodat er geld kan worden overgeheveld naar EU-landen die hun financiën niet op orde hebben. "Met dit voorstel om de eerste EU-belasting in te voeren, gaat een wissel om", zegt Kamerlid Roelof Bisschop. "Het begint met een heffing voor grote bedrijven, maar je kunt op je klompen aanvoelen dat het eindigt met nog veel meer belastingen, voor iedereen." Europarlementariër Bert-Jan Ruissen: "Dit voorstel getuigt van machtshonger. We zijn voor hulp aan elkaar in moeilijke tijden, maar dat

hoeft niet via een geldstroom van Noord naar Zuid-Europa. Ook niet door de nationale bevoegdheid voor belastingheffing

over te dragen aan Brussel. In dat geval maak je zo'n geldstroom zelfs permanent. Dat wil ik absoluut niet." ◀

Zondag

Chris Stoffer roept het kabinet op om de zondag buiten beschouwing te laten, bij het verruimen van de winkel-tijden in verband met corona. "Want," zegt hij, "op zondag de winkels wagenwijd open en de kerkdeuren op een kiertje: zijn dat geen symptomen van een geestelijke crisis?" ◀

Piano

Rondom de demonstraties over racisme plaatste Kees van der Staaij een citaat van Martin Luther King op zijn twitter: "Elk mens, of hij nou een witte of zwarte toets is, is belangrijk op Gods piano, juist omdat elk mens naar het beeld van God geschapen is." ◀

Alles heeft een bestemde tijd

"Er is voor alles in het leven een bestemde tijd. Een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven. Een tijd om te huilen en een tijd om te lachen. Een tijd om te omhelzen en een tijd om afstand te houden." Op 4 juni begon Kees van der Staaij zijn bijdrage aan het tiende plenaire debat over de coronacrisis met deze wijze woorden uit Prediker. Bekijk zijn hele bijdrage op het YouTube-kanaal van de SGP. ◀

Diepe zucht

Bij het overleg over asiel en migratie slaakte Roelof Bisschop een diepe zucht. Al jarenlang gaat bijna alles mis in het asielbeleid. Van instroom tot terugkeer en van incidenten tot procedures. "Kan de staatssecretaris één ding noemen waar het wel goed gaat?" vroeg Bisschop. Hij sprak zijn deernis uit met zowel de vluchtelingen als met de staatssecretaris. Op ons YouTube-kanaal is het terug te zien. ◀

Kerkdiensten en corona

Bij velen van ons leeft het sterke verlangen om weer naar de kerk te kunnen gaan. Waar winkels en andere sectoren versoepelingen krijgen, mogen de kerken niet achterblijven. Kees van der Staaij pleit in Kamerdebatten en in media voor meer maatwerk. Ook roept hij de regering op om het belang van de kerkdiensten te erkennen. Kijk op [SGP.nl](https://www.sgp.nl) of op YouTube voor meer informatie. ◀

Nieuw!

**ALLE MUZIEK IN DE
APP VAN
PIETER HEYKOOP**
onbeperkt
GRATIS
TE BELUISTEREN

TOT 01-08-2020

download in de
App- of Playstore

App-store

Play-store

Veel luister- en speelplezier!

Pieter Heykoop

www.vanreeaccountants.nl

Welke ontwikkelingen houden u bezig? Welke veranderende prestaties ziet u in uw organisatie? Welke cijfers vragen om uw aandacht? Van Ree Accountants kijkt graag met u mee. Als accountants zorgen we er natuurlijk voor dat u over de juiste cijfers beschikt. Een frisse kijk op de cijfers levert bovendien verrassende inzichten op. Van Ree Accountants biedt advies op maat voor non-profitorganisaties en het midden- en kleinbedrijf.

VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS.

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY

ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | LEERSUM | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

Voorofscheweg 15a, 2771 MA Boskoop
harkesbegrafenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**OOK ADVERTEREN
IN DE BANIER?**

Neem contact op met Werner Dankers van Novente

Bel 085 - 489 03 22 of mail werner@novente.nl

Binnenhof in coronatijd

Als je in de Tweede Kamer een kanon zou afschieten, is de kans klein dat je ook maar iemand zou raken. Zo weinig mensen zijn er op dit moment op en rond het Binnenhof te bekennen. Waar het normaal bruist van de bezoekers, schoolklassen, medewerkers, journalisten, lobbyisten, demonstranten, ambtenaren en politici, dwaalt er slechts hier en daar een Kamerlid rond. Want als je niet de Tweede Kamer hoeft te zijn, blijf er dan uit de buurt! Dat is nog steeds de officiële regel ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus. Ook voor Menno de Bruyne geldt die regel. De man die het normaal gesproken juist moet hebben van rondleidingen, verkeert nu vooral achter zijn thuiswerkbureau. Tenzij het hem soms tóch een dagje wordt gegund om naar het Binnenhof te komen. Dan is hij present - inclusief een inmiddels langharig coronakapsel.

DOOR CORNEL VAN BEEK

Gewoontegetroou maakt hij dan zijn rondje door het gebouw. Ik loop met hem mee. We beginnen bij de bezoekersingang. De trieste aanblik van de lege scanstraat doet Menno vertwijfeld de schouders ophalen.

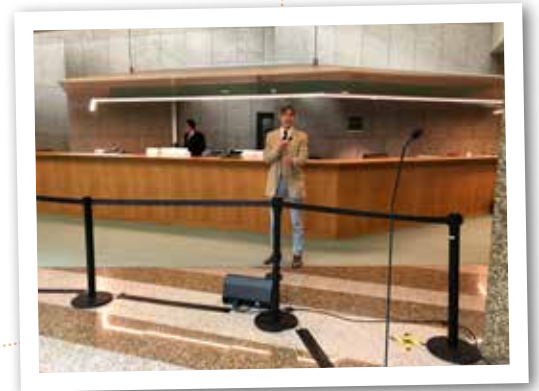
Met de roltrap gaan we naar de 'patatbalie' (de balie bij de ingang van de plenaire vergaderzaal). Linten en microfoons moeten daar voorkomen dat journalisten en politici dichter dan 1,5 meter bij elkaar komen.

Onderweg ontsmetten we natuurlijk de handen.

We vervolgen onze weg naar de Statenspassage, waar nog steeds de prachtige tentoonstelling over 400 jaar Statenvertaling te zien is, ware het niet dat het gebouw gesloten is.

Tot slot nemen we nog even een kijkje in de oude zaal, waar de Tweede Kamer tot 1992 vergaderde. In verband met corona is deze omgebouwd tot een commissiezaal waar Kamerleden op veilige afstand van elkaar kunnen vergaderen.

10 JAAR GARANTIE OP ONZE MONTAGE

Perfect eindresultaat door onze vakmensen

Als familiebedrijf verkopen wij niet alleen keukens, wij monteren en installeren ze ook. Door onze vakmensen met hart voor de zaak. Of beter gezegd: hart voor uw keuken. Ze leveren uitsluitend kwaliteit en zijn pas tevreden als alles perfect is afgewerkt en alle apparatuur werkt zoals het hoort. Wij geven dan ook met een gerust hart tien jaar garantie op onze montage, zodat u onbezorgd kunt genieten.

Doen
zoals
Beloofd

NIEUW

KEUR
HAARLEM

ARMA
NUNSPEET

ANNOVI
BERKEL EN RODENRIJS

ARTIC
UTRECHT

ADEE
RIJSSEN

ARDI
SINT-ANNALAND

AVANTI
KESTEREN

PELMA
GOES

9,7

Ruim 2155 beoordelingen
Qasa.nl | juni 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl